

Prawo karne

Stacjonarne Studia Administracji

rok akademicki 2019/2020

zajęcia 3

mgr Paulina Jezierska

Nauka o karze I

1. Pojęcie kary kryminalnej,
2. Cele kary kryminalnej,
3. Teorie kary kryminalnej,
4. System kar.

Pojęcie kary kryminalnej

- L. Gardocki
 - *Kara kryminalna to osobista dolegliwość ponoszona przez sprawcę jako odpłata za popełnione przestępstwo, wyrażająca potępienie popełnionego przez niego czynu i wymierzana w imieniu państwa przez sąd.*
- J. Giezek
 - *karą (kryminalną) jest przewidziana w ustawie, stosowana przez sądy, ujemna reakcja na popełnione przestępstwo, polegająca na zadaniu sprawcy osobistej dolegliwości mającej na celu zadośćuczynienie społecznemu poczuciu sprawiedliwości oraz wypełniającej cele prewencyjne.*

Cele kary kryminalnej

- Cel (rozumiany jako psychologiczne wyobrażenie pewnego stanu rzeczy, które zamierza się osiągnąć):
 - Cel sprawiedliwościowy,
 - Prewencja szczególna (indywidualna),
 - Prewencja ogólna (generalna),
 - Kompensacja.

Cele kary kryminalnej

- Cel sprawiedliwościowy:
 - „sprawiedliwy odwet”,
 - kara sprawiedliwa to kara współmierna do wagi popełnionego czynu oraz do stopnia społecznej szkodliwości (art. 115 § 2 k.k.) i stopnia winy,
 - zadośćuczynienie społecznemu poczuciu sprawiedliwości.

Cele kary kryminalnej

- Prewencja szczególna (indywidualna):
 - zapobieganie popełniania przestępstwa przez danego sprawcę poprzez m.in.
 - Wychowanie sprawcy,
 - Uniemożliwienie lub utrudnienie popełnienia ponownego przestępstwa.

Cele kary kryminalnej

- Prewencja ogólna (generalna):
 - zapobieganie popełniania przestępstwa przez potencjalnych sprawców poprzez m.in.
 - Nieuchronność kary,
 - Szybkość stosowania kar,
 - Sprawiedliwy wymiar kar.
 - kształtowanie świadomości społecznej (pozytywna prewencja ogólna).

Cele kary kryminalnej

- Kompensacja:
 - naprawienie szkody → środki kompensacyjne:
 - obowiązek naprawienia szkody,
 - nawiązka,
 - zadośćuczynienie,
 - zadośćuczynienie moralne pokrzywdzonemu.

Teorie kary kryminalnej

- Kary:
 - Bezwzględne (absolutne) – racjonalizacja sprawiedliwościowa,
 - sens istnienia kary jest koniecznością odpłaty, odwetu za popełnione przestępstwo; skierowane na przeszłość,
 - Platon, I. Kant, G. Hegel,
 - Względne (użytkarne, relatywne) – racjonalizacja celowościowa,
 - sensem kary jest społeczna użyteczność, celowość tej kary; w kontekście celów wychowawczych i zapobiegawczych względem sprawcy jak i społeczeństwa; skierowane na przyszłość,
 - C. Beccaria, J. Bentham, F. Liszt.
 - Mieszane (koalicyjne, eklektyczne),
 - próba połączenia teorii bezwzględnych z względnymi.

System kar

Katalog kar (art. 32 k.k.):

1. Grzywna;
2. Ograniczenie wolności;
3. Pozbawienie wolności;
4. 25 lat pozbawienia wolności;
5. Dożywotnie pozbawienie wolności.

Grzywna

- Rodzaje kary grzywny:
 - kwotowa / orzekana w stawkach dziennych,
 - samoistna / występująca obok/zamiast innej kary.
- art. 33 k.k.
 - § 1. Grzywnę wymierza się **w stawkach dziennych**, określając liczbę stawek oraz wysokość jednej stawki; jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, najniższa liczba stawek wynosi 10, zaś najwyższa 540.
 - § 2. Sąd może wymierzyć grzywnę także obok kary pozbawienia wolności wymienionej w art. 32 pkt 3, jeżeli sprawca dopuścił się czynu w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub gdy korzyść majątkową osiągnął.
 - § 3. Ustalając stawkę dzienną, sąd bierze pod uwagę dochody sprawcy, jego warunki osobiste, rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe; stawka dzienna nie może być niższa od 10 złotych, ani też przekraczać 2000 złotych.
- Ustawa stanowi inaczej np. art. 277b k.k., 309 k.k.

Ograniczenie wolności

- kara ograniczenia wolności polega na obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne **lub** potrąceniu od 10% do 25% wynagrodzenia za pracę w stosunku miesięcznym na cel społeczny wskazany przez sąd,
- czas trwania: 1 miesiąc – 2 lata,
- sposób wymierzania: w miesiącach i w latach,
- dodatkowe obowiązki wobec skazanego:
 - konieczność uzyskania zgody sądu na zmianę miejsca stałego pobytu,
 - udzielanie wyjaśnień dot. przebiegu odbywania kary.

Ograniczenie wolności

- Uprawnienia sądu:
 - Orzeczenie świadczenia pieniężnego z art. 39 pkt 7 k.k.,
 - Orzeczenie obowiązków z art. 72 § 1 pkt 2-7a k.k.
- Nieodpłatna kontrolowana praca na cele społeczne:
 - wymiar czasowy: 20-40h/mies.
- Potrącenie wynagrodzenia za pracę:
 - wobec osoby zatrudnionej,
 - wymagana zgoda sądu na rozwiązanie przez skazanego stosunku pracy.

Pozbawienie wolności

- Czas trwania: 1 miesiąc – 15 lat,
- Sposób wymierzenia: w miesiącach i latach.
- Przy nadzwyczajnym obostrzeniu kary maksymalny wymiar do 20 lat.
- Art. 37a k.k.
- *Jeżeli ustawa przewiduje zagrożenie karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 8 lat, można zamiast tej kary orzec grzywnę albo karę ograniczenia wolności, o której mowa w art. 34 § 1 a pkt 1 lub 4.*
- Art. 37b k.k.
- *W sprawie o występki zagrożony karą pozbawienia wolności, niezależnie od dolnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego w ustawie za dany czyn, sąd może orzec jednocześnie karę pozbawienia wolności w wymiarze nieprzekraczającym 3 miesięcy, a jeżeli górna granica ustawowego zagrożenia wynosi przynajmniej 10 lat - 6 miesięcy, oraz karę ograniczenia wolności do lat 2. Przepisów art. 69-75 nie stosuje się. W pierwszej kolejności wykonuje się wówczas karę pozbawienia wolności, chyba że ustawa stanowi inaczej.*

Obniżenie lub obostrzenie kary

Art. 38.

§ 1. Jeżeli ustawa przewiduje obniżenie albo nadzwyczajne obostrzenie górnej granicy ustawowego zagrożenia, a ustawowe zagrożenie obejmuje więcej niż jedną z kar wymienionych w art. 32 pkt 1-3, **obniżenie albo obostrzenie odnosi się do każdej z tych kar.**

§ 2. Kara nadzwyczajnie obostrzona **nie może przekroczyć 810 stawek dziennych grzywny, 2 lat ograniczenia wolności lub 20 lat pozbawienia wolności**; karę pozbawienia wolności wymierza się w miesiącach i latach.

§ 3. Jeżeli ustawa przewiduje obniżenie górnej granicy ustawowego zagrożenia, kara wymierzona za przestępstwo zagrożone **karą dożywotniego pozbawienia wolności nie może przekroczyć 25 lat pozbawienia wolności, a za przestępstwo zagrożone karą 25 lat pozbawienia wolności nie może przekroczyć 20 lat pozbawienia wolności.**

Literatura

- Bojarski M., Giezek J., Sienkiewicz Z., *Prawo karne materialne. Część ogólna i szczególna*, Warszawa 2017,
- Gardocki L, *Prawo karne*, Warszawa 2019,
- Pohl Ł, *Prawo karne. Wykład części ogólnej*, Warszawa 2019.